

Alfons Daudet: Sapfo.
přel. Eliška Matysková, 1931.

mitý svým mládím, nežárlivý, bez neklidu. Pln svého vlastního života, jež nechával přetékat, myslel nahlas, ničeho před ní neskrýváje, zatím, co ona o sobě vůbec nemluvila.

A tak ubíhaly dny a týdny v šťastném klidu, na chvíli znepokojeném okolností, která pro oba byla vzrušením, ale rozdílným. Ona se domnívala, že otěhotněla, a oznámila mu to s takovou radostí, že nemohl jinak, než ji také sdíletí . . . V hloubce svého vědomí však měl strach. Dítě, v jeho věku . . . ! Co si s ním počne . . . ? Musí je uznati . . . ? A jaký závazek mezi touto ženou a jím, jaká nesnáze pro budoucnost!

Pojednou se mu zdály jeho okovy těžké, studené a zcelené. V noci nespál právě tak jako ona; a jeden vedle druhého na velkém loži, snili oba s očima otevřenými, tisíc mil od sebe vzdálení.

Na štěstí, tento poplach ukázal se planým, a oba zase se vžili do svého klidného života, naprosto uzavřeného. Pak přešla zima, slunce konečně se zas vrátilo, okrášlilo jejich příbyteček, rozšířený nyní o terasu a stan. Večer obědvávali tam pod zeleně zbarveným nebem, nad nimi kroužily a štěbetaly vlaštovky.

Ulice sálala teplým vánkem a veškerým hlukem sousedních domů; kochali se jemným větříkem, zapomínali času, přituleni k sobě, sedávali tu až do noci. Jan vzpomínal podobných nocí na břehu Rhôny, snil o dalekých konsulátech v zemích velmi teplých, o odjíždějících lodích, na nichž svěží vítr vane dlouhým dechem, jakým se chvěla plachta jejich stanu. A když neviditelné rty horoucně šeptaly: „miluješ mne . . . ?“ vracel se vždy z veliké dálky, aby odpověděl: „Ó, ano,

miluji tě . . .“ Tak bývá mladým lidem; mají příliš mnoho věcí v hlavě.

Na témže balkoně, přepaženém železnou mříží, okrášlenou popínavými květy, hrdličkovala se dvojice pana a paní Hettémových, tlustých manželů, jejichž polibky zněly jako pádné políčky. Bylo to podivuhodné spojení dvou lidí stejného věku, stejných způsobů, těžkopádných pohybů, a bylo dojemné poslouchati tyto milence, jak na konci svého mládí potichu zpívají, opírajíce se o zábradlí, staré, sentimentální romance . .

*Ale já slyším, jak vzdychá ve stínu;
Je to krásný sen, ah! nechte mne spáti.*

Líbili se Fanny a byla by se s nimi ráda znala. Někdy vyměnila se sousedkou přes černavé, železné zábradlí, úsměv šťastné, zamilované ženy; ale mužové, jako vždy odměřenější, spolu nemluvili.

Jednou odpoledne vracel se Jan z nábřeží d'Orsay, a slyšel na rohu ulice Royale volat své jméno. Byl nádher-
ný den, teplé světlo, v němž Paříž rozkládala tuto zatáčku boulevardu, která, v krásném západu, v hodině, kdy se jezdilo do Bouloňského lesíku, neměla sobě rovna.

„Sedněte si sem, krásné mládí a pijte něco . . . mé oči se potěší, když se na vás podívají.“

Dvě silné ruce ho uchopily a posadily pod stan kavárny, který zabíral chodník třemi řadami stolků. Jan se nevzpíral, neboť mu lichotilo, jak kolem něho cizí, i venkovští lidé v pruhovaných kabátech a kulatých kloboucích šeptají významně Caoudalovo jméno.

Sochař, před nímž stála sklenka absintu, který se

hodil dobře k jeho vojenské postavě a rosetě důstojníka akademie, měl vedle sebe inženýra Décheletta, který byl včera přijel, stále stejný, opálený a žlutý, s vyčnávajícími lícními kostmi po obou stranách jeho malých, dobrých očí, s labužnickými nozdrami, čenichající Paříž. Jakmile mladý muž usedl, Caoudal na něho s komickou horlivostí ukazoval:

„Je krásné toto zvířátko, co . . . A když si pomyslím, že jsem byl taky tak mlád, a taky že jsem se takto česával . . . Ó, mládí, mládí! . . .“

„Pořád ještě?“ pravil Déchelett, provázeje úsměvem nápad svého přítele.

„Můj drahý, nesměj se . . . Všecko co mám, co jsem, medaille, kříže, Institut, dal bych za tyto vlasy a za tu slunnou pleť . . . Pak, obrací se ke Gaussinovi, zeptal se ho svým prudkým způsobem:

„Co jste udělal se Sappho? — Není jí ani vidět“ . . .

Jan vyvalil oči, aniž by porozuměl.

„Vy už s ní nežijete?“ A vůči jeho zaraženosti dodal tónem netrpělivosti: „Sappho, přece . . . Fanny Legrandová . . . Ville-d'Avray . . .“

„Ah! Je konec už dávno . . .“

Jak mu mohla napadnout tato lež? Patrně z jakéhosi studu, nevolnosti při jméně Sappho, dávaném jeho milence; z rozpaků, mluvití o ní s jinými; možno že i z touhy slyšeti o ní něco, co by mu jinak neřekli.

„Hledme, Sappho . . . Ještě bloudí?“ tázal se Déchelette roztržitě, všecek opojen pohledy na schodiště Madeleiny, květinový trh a dlouhou řadu boulevardů ovroubených zelenými stromy.

„Nevzpomínáte si, byla přece vloni u vás? . . .“

Byla nádherná, jako Egyptanka . . . A na podzim, jednou zrána, když jsem ji viděl u Langloise snídající s tímto krásným hochem, byl byste sám řekl, že je to mladá paní v líbáncích.

„Jak je vlastně stará? . . . Od těch dob, co ji známe . . .“

Caoudal pozvedl hlavu, vzpomínaje: „jak stará, jak stará? . . . Podívejte se, sedmnáct let jí bylo roku 1853, kdy mi byla modelem . . . Nyní máme 73, tak si to vypočítejte.“ Najednou se mu zajiskřily oči: „Ach, kdybyste ji byli viděli před dvaceti léty . . . dlouhá, štíhlá oblouková ústa, pevné čelo . . . Ruce, ramena ještě trochu hubená, ale hodilo se to pro žhavou Sappho . . . A žena, milenká! . . . To bylo rozkoše v tomto těle, to bylo jisker jako z ohnivého kamene, to byl klavír, kterému nic nescházelo . . . Celá lyra! . . . jak říkával Gournerie.“

Jan, velmi bledý se tázal: „cožpak on byl také jejím milencem? . . .“

„Gournerie? . . . Však jsem měl z toho hodně trápení . . . Čtyři roky jsme spolu žili jako muž a žena, čtyři roky jsem ji ochraňoval, vyčerpávaje všechny prostředky na její rozmary . . . měla učitele zpěvu, piana, jezdila na koni, a co já všecko vím? . . . A když jsem ji nejlépe vybrousil, vyleštil, vysekal jemně z kamene, který jsem zdvihl z potoku bahna před Ragacheovou tančírnou, přišel tento nalíčený veršotepec, aby mi ji ukradl u přátelského stolu u mne, kam docházel každou neděli!“

Vydychl velmi hluboce, jako by chtěl zahrati tu starou zášť oklamané lásky, která se chvěla v jeho hlase, a pokračoval klidněji:

„Ostatně, jeho darebáctví se mu nevyplatilo . . . Tři roky jejich soužití bylo učiněné peklo. Tento úlisný básniček byl lakomý, hrubý a ztřeštěný. Ti se rvali, to jste měli vidět! . . . Kdykoli se k nim přišlo, vždycky měla ob vaz na oku, on zas rozškrábanou tvář. Nejhezčí bylo, když ji chtěl opustit. Držela se ho jako klíště, pronásledovala ho, tloukla na jeho dveře, očekávala ho, ležíc na jeho rohožce. Jednou v noci, v plné zimě, čekala na něj pět hodin dole před domem Farcy, kde byla celá jeho společnost . . . Chudák . . . Ale elegický básník zůstával neúprosný, a jednoho dne, aby se jí zbavil, zavolal na ni policii. Pěkný panáček . . . A konec konců, za vděk této krásné dívce, která mu dala nejhezčí své mládí, svou inteligenci, své tělo, hodil jí na hlavu svazek nenávislných, slintavých veršů, nadávek a nářků, „K n i h u L á s k y“, nejlepší ze svých knih . . .“

Gaussin seděl s ohnutými zády nepohnutě, poslouchal, srkaje chvílemi dlouhým stéblem studený nápoj, před ním postavený. Jistě že mu tam nalili jakýsi jed, který zmrazil jeho vnitřnosti.

Chvěl se zimou, přes to, že bylo nádherné počasí, a jakoby v neurčitých mlhách viděl stíny přecházející sem a tam, tu kropící sud, zastavivší před Madeleinou, tu zas křižovatku povozů, pohybující se na měkké půdě nehlučně jako po vatě. Neslyšel hluku Paříže, neslyšel ničeho kromě toho, co se mluvilo u tohoto stolku. Nyní mluvil Déchelette, a přiléval jedu.

„Hrozná věc, takový rozchod . . .“ A jeho klidný, trochu posměšný hlas zbarvil se výrazem něhy a nekonečné soustrasti . . . „Po léta žijí spolu, spávají jeden

vedle druhého, proniknutí svými sny i svým potem. Všecko si řeknou, všecko si dají. Přebírají si své zvyky, způsob života, způsob řeči i rysy tváří. Náleží si od hlavy až k patě. Sloučení, jedním slovem . . . A najednou se opustí, vyrvou jeden druhému. Jak to přijde? Jak mají k tomu odvalu? . . . To bych já nikdy nemohl . . . Ano, kdyby mi žena klamaná, urážená, pošpiněná směšností a blátem, plačící, řekla: „Zůstaň . . .“, nemohl bych odejít . . . A proto, když si nějakou vezmu, nikdy ne na déle, než na jednu noc . . . Není zítřka, jak se kdysi říkávalo . . . Anebo sňatek. To je definitivní a nejčistší.“

„Není zítřka, není zítřka . . . Vy mluvíte o své zálibě. Jsou však ženy, které se nespokojí s jednou nocí . . . Na příklad tato . . .“

„Ani té jsem nedal o minutu víc . . .“ pravil Déchelette s klidným úsměvem, který se zdál ubohému milenci ohydným.

„Bezpochyby jste nebyl jejího typu, sice . . . To je holka, ta když miluje, ta se zachytí . . . Má smysl pro domácnost, ale neměla štěstí při svém zařizování. Začla se spisovatelem Dejoiem; umřel jí . . . Přišla k Ezanovi, ten se jí oženil . . . Pak se objevil krásný Flamaut, rytec, bývalý model — neboť ona měla vždycky štěstí na talent nebo na krásu — a znáte přeci její hrozné dobrodružství . . .“

„Jaké dobrodružství? . . .“ tázal se Gaussin sevřeným hlasem; povytahoval své stéblo a poslouchal drama lásky, které vzrušovalo před několika lety celou Paříž.

Rytec byl chudý a šlel po ní; a ze strachu, aby ho neopustila, a aby mohl udržeti její přepych, padělal